AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2016 / 66 • Kasım 2016

KRAL BHUMİBOL ADULYADEJ VEFATININ BÖLGESEL İSTİKRARA ETKİLERİ

Teoman Ertuğrul TULUN

Analist

Dünyanın en uzun süre tahta kalan hükümdarı olan Tayland Kralı Bhumibol Adulyadej geçtiğimiz ay 88 yaşında vefat etmiştir. Kral Adulyadej, Taylandda birçok kimse tarafından yarı tanrı olarak kabul edilmiş ve hürmet görmüştür.[1]

Meşruti Krallık olan Taylandda tahtta bulunan kişi resmen siyaset üstü olarak kabul edilmektedir. Tayland Anayasası, Kral tanrıya olan sadakatle tahta geçer ve Krala karşı saygısızlık yapılamaz hükmünü içermektedir. Kral, Anayasaya göre Budist olmalıdır ve dinlerin hamisidir. Kral, silahlı kuvvetlerin ve siyasi elitin esas güç kaynağıdır. Silahlı Kuvvetlerin taht ile olan ilişkisi Tayland devlet yapısının temel taşını oluşturur. Silahlı Kuvvetlerin birinci görevi hükümdarı korumaktır. Modern Tayland tarihinde silahlı kuvvetler tarafından birçok darbe yapılmış ve tüm darbeler saray tarafından kabul edilmiştir. 2014 yılında yapılan son askeri darbe de, diğerleri gibi, saray tarafından onaylanmıştır.[2]

Yukarıda belirtildiği gibi, bir çok kişi tarafından yarı tanrı olarak görülen Kral Bhumibol Adulyadej, 2006da bir askeri darbe ile iktidardan uzaklaştırılan ve halen sürgünde bulunan eski başbakan Thaksin Shinamatranın Taylanda dönüşünü ve partisinin yeniden iktidara gelmesini önlemek için, Bangkok iş dünyasını temsil eden elit grubun (Bangkok, Taylandın en büyük ve ülkedeki gelişmeleri belirleyen şehridir), yeni üst orta sınıfın, kraliyet taraftarlarının, silahlı kuvvetlerin oluşturduğu koalisyonu bir arada tutmuştur. Ana eksenini Kraliyet taraftarlarının oluşturduğu bu grup ile Thaksin Siniwatra Taylandın geleceği konusunda oldukça farklı görüşlere sahiptirler. Kraliyet taraftarları, Thaksin Shinawatra ve onun taraftarlarına bütünüyle karşıdırlar.[3]

Tayland yakın dönem tarihinin belirleyici özelliği olan siyasi açıdan istikrarsız ortamda, Kral Bhumibol Adulyadej, ulusal birliğin sembolü ve istikrar kaynağı olmuştur. Kral Bhumibolun krizlerin tırmanmasını önlemek amacıyla siyasete yaptığı müdahaleler, bir siyasi norm olarak kabul edilmiştir.[4]

2006 ve 2014 askeri darbeleri ve Kırmızı Gömlekliler (Thaksin Shinawatra taraftarlarının takma ismi) ile Sarı Gömlekliler (Kraliyet taraftarlarının takma ismi) arasındaki siyasi çatışmalarda, Kral Bhumibol Adulyadejin, nüfuzunu anti- demokratik eylemlerden yana kullandığı hususunda ileri sürülen görüşler mevcuttur. Ancak, 70 yıllık hükümdarlık süresi dikkate alındığında bu değerlendirmenin aceleci ve eksik olduğu söylenebilir. Tayland

demokrasisinin gelişiminde Kral Bhumibol tarihi dönemlerde önemli müdahalelerde bulunmuştur.

Örneğin 1973 yılında demokrasi taraftarı gösteriler sırasında Kral Bhumibol, diktatörlüğe bağlı askerlerden kaçan protestocu öğrencilere sığınak sağlamak amacıyla saray muhafızlarına sarayın kapılarını açmaları emrini vermiştir. Kralın bu emrindeki mesajı anlayan yönetimdekiler ülkeyi gönüllü olarak terk etmişlerdir. 1992 yılında asker ile demokrasi yanlısı göstericiler arasındaki kanlı çatışmada Kral, iki tarafın şiddetten uzak durmasını istemiş ve sorunu barışçı biçimde çözmüştür. Bu olayda iki tarafın kilit isimleri ulusal televizyon kanalına çıkmışlar ve takiben kriz barışçıl biçimde çözümlenmiştir.[5]

Bu bağlamda, ülkesinde çok sevilen Kral Bhumibol Adulyadejin siyasi mirasının çok etkileyici olduğunu söylemek mümkündür. Müteveffa Kralın başarılarının yeni kralın hükümdarlığını kolaylaştırmaktan ziyade zorlaştıracak bir parlaklıkta olduğunun altının çizilmesi gerekir.

Kral Bhumibolun vefatından sonra gözler şimdi hükümdarlığın ne şekilde el değiştireceği hususu üzerinde odaklanmıştır. Kraliyet geleneklerine göre Kralın oğlu Veliaht Prens Maha Vajiralongkornun tahta geçmesi gerekmektedir. Veliaht Prens Vajiralonkorn, 1972 yılında müteveffa Kral tarafından tahtın varisi olarak ilan edilmiştir. Veliaht Prensin, Ulusal Meclis tarafından kabul edildikten sonra tahta geçmesi gerekmektedir. Bu onaylama, esasında Tayland Anayasasına göre sadece bir formalitedir. [6]

Kralın vefatından sonra, ülkeyi yöneten askeri cuntanın lideri, emekli general Başbakan Prayuth Chan-ocha, Veliaht Prens Maha Vajiralongkornun Kralın vefatı dolayısıyla ilan edilen yas süresini (bir yıllık yas ilan edilmiştir) dikkate alarak, yeni hükümdar olarak ilan edilmesi için süre istediğini açıklamıştır. Başbakan, Veliaht Prensin tahta çıkışını bir yıllık yas süresinin sonuna ertelendiğini belirtmiştir.

Bu arada, Kral tarafından atanan danışmanlardan oluşan, kralın atanmasında halefiyet yasasına göre önemli yetkileri bulunan Kraliyet Konseyinin başkanı 96 yaşındaki emekli general Prem Tinsulanonda, Anayasa uyarınca Kral Naibi olarak göreve başlamıştır.

General Premin, Veliaht Prens Maha Vajiralongkornun kız kardeşi Veliaht Prenses Maha Chakri Sirinrorun yeni hükümdar olarak belirlenmesini istediği yönünde iddialar mevcuttur. Veliaht Prenses Maha Chakrinin halk tarafından daha çok sevildiği hususunda yaygın bir görüş bulunduğu da öne sürülmektedir. Tayland krallarının mensup olduğu Chakri Hanedanında şimdiye kadar bir örneği bulunmamakla birlikte, 1970li yıllarda yapılan bir anayasa değişikliğiyle belirli koşullarda kadınların da hükümdar olabilmelerinin mümkün olduğunu hatırda tutmakta yarar bulunmaktadır.[7]

Bu gelişmeler dikkate alındığında, Kral Bhumibol Adulyadejin vefatını takiben Taylandda kraliyetin başının kim olacağı konusunun halen askıda olduğunu söylemek mümkündür. Bu noktada, Veliaht Prens Maha Vajiralongkornun Tayland toplumunda babasının gördüğü saygıya benzer bir saygı görmediği hususundaki yaygın düşünceyi de hatırda tutmak gerekmektedir.

Böyle bir belirsizlik ortamında, 2014 yılında aylar süren gösterilerden sonra demokratik

seçimle işbaşına gelen iktidarı darbe ile deviren ve 2017 yılında genel seçim yapılmasını vaat eden askeri cuntanın lideri Başbakan Geneal Prayutt Chan-ochanın ülkeyi sıkı bir rejimle idare etmeye devam etmesi ve hükümdarlığın sorunsuz biçimde el değiştirmesini sağlaması beklenmesi gereken bir gelişme olacaktır.

Tayland, ASEANın (Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği) önde gelen önemli üyelerinden biridir. Taylandın istikrar içinde olması sadece ASEAN açısından değil, tüm Güneydoğu Asya bölgesi için önem taşımaktadır.

**Bu yorum yazısının aslı İngilizce olarak kaleme alınmıştır.*

***Fotoğraf: https://cdn.theatlantic.com/assets/media/img/mt/2015/05/RTX1CAR7/lead_960.jpg?1433165131*

[1] Niall Fraser Thailand mourns as it awaits an uncertain future after king's death, Business Insider, http://www.businessinsider.com/thailand-mourns-as-it-awaits-an-uncertain-future-after-kings-death-2016-10

[2] Kevin Hewison, Thai-Style Democracy: A Conservative Struggle for Thailands Politics, Prachatai, http://www.prachatai.com/english/node/1292

[3] Logan Connar, With regent taking place of King, Thailands future looks uncertain, Southeast Asia Global, http://sea-globe.com/regent-taking-place-king-thailands-future-looks-uncertain/

[4] Thitinan Pongsudhirak, King Bhumibol leaves behind a grateful nation, CNN Global Edition, http://edition.cnn.com/2016/10/14/opinions/thai-king-opinion-piece/

[5] Denis D. Gray and Todd Pitman, King Bhumibol Adulyadej: Thailand's gentle leader and anchor of stability , The Christian Science Monitor, http://www.csmonitor.com/World/Asia-Pacific/2016/1013/King-Bhumibol-Adulyadej-Thailand-s-gentle-leader-and-anchor-of-stability

[6] Tareq Haddad, Who is Thailand's new Regent Prem Tinsulanonda?, International Business Times, http://www.ibtimes.co.uk/what-next-thailand-after-king-bhumibols-death-1586636

[7] Connar, With regent taking place of King, Thailands future looks uncertain

Yazar Hakkında :

Teoman Ertuğrul Tulun , Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) analisttir. Dr. Teoman Ertuğrul Tulun, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi doktorasını Ankara İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi'nde tamamladı. Avrupa Birliği Çalışmaları, Küreselleşme, Yabancı Düşmanlığı, Nefret Söylemi Çalışmaları ve Uluslararası İlişkiler *alanlarında çalışmalar yapmaktadır.*

Atıfta bulunmak için: TULUN, Teoman Ertuğrul. 2026. "KRAL BHUMİBOL ADULYADEJ VEFATININ BÖLGESEL İSTİKRARA ETKİLERİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2016 / 66. Kasım 29. Erişim Ekim 30, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/KRAL-BHUMIBOL-ADULYADEJ-VEFATININ-BOLGESEL-ISTIKRARA-ETKILERI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır